

KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA 13.12.2019

KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA

Toimielin

TOIMINTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Tuusulan kunnan sivistyksen toimialue luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Toimialue tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia oppimiseen, henkiseen kasvuun, yhdessä oloon, taiteesta nauttimiseen ja tuottamiseen sekä vapaa-aikaan ja liikunnallisiin elämyksiin. Edistämme yhdessä aktiivista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Toimialueessa on neljä palvelualueita, varhaiskasvatus, oppiminen, kulttuuri ja vapaa-aika sekä ruokapalvelut kuuluvat sivistyksen toimialueelle ja toimivat omana palveluyksikkönään.

Toimialueen toimielimet ovat

- kasvatus- ja sivistyslautakunta
- kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Tilastokeskuksen väestönmuutostietojen mukaan syntyvyys Suomessa laskee kahdeksantena vuonna peräkkäin. Vuonna 2018 syntyi koko maassa 47 577 lasta, mikä on 2 744 lasta edellisvuotta vähemmän. Koko maassa näkyvä syntyvyyden lasku vaikuttaa myös Tuusulaan. Peruskoulun oppilasmäärät laskevat jo hiukan syksyllä 2020. Lapsi- ja oppilasmäärien ennusteet ovatkin keskiössä toimintaa kehitettäessä.

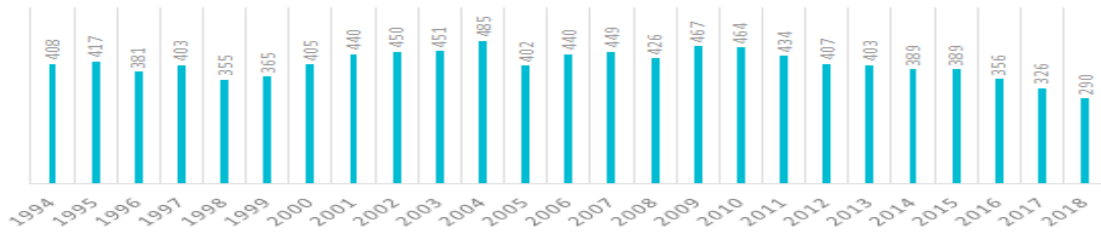
Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystaloudet ovat osa Keski-Uudenmaan sotea. Yhdessä Keski-Uudenmaan kuntien kanssa on luotava toimivia yhdyspintoja sivistyspalveluiden ja sosiaali- ja terveystalouksien välille. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on yhteinen tehtävämme. Tuusulan kunnan hyvinvointisuunnitelma laaditaan laajassa yhteistyössä ja se kuvaa tarkemmin tavoitteitamme lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen. Näemme tärkeänä, että Tuusulassa keskitytään kuntana lapsiystävällisyyteen, jonka tulee näkyä toimivina lapsiperheiden palveluina ja mahdollistaa sen, että Tuusula nähdään lapsiperheitä tukevana kuntana.

Uusi hallitusohjelma sisältää paljon sivistyspoliittisia tavoitteita ja uusia avauksia, joita ovat mm. esiopetuksen kaksivuotisuus, varhaiskasvatuksen 1/7 mitoitus, oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen, oppilaan ohjauksen ja oppilashuollon palveluiden kehittäminen sekä erityisen tuen kehittäminen ja resursointi. Nämä ovat toteutuessaan laajoja muutoksia varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa ja toisella asteella. Oppivelvollisuuden korottamisen tarkoituksena on varmistaa, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Hallitusohjelmassa on todettu, että oppivelvollisuuden sisään rakennetaan erilaisia opinto- ja tukimuotoja, jotka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin, esimerkiksi kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus, valmentavat koulutukset. Yllämainitut hallitusohjelman tavoitteet voivat tarkoittaa muutoksia Tuusulan sivistyksen tarjoamiin palveluihin ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksutuottoihin. Palveluverkon osalta on huomioitava, jos ryhmäkokoihin tulee muutoksia.

Tuusulan sivistystoimessa on käynnistynyt laaja oppimisympäristöjen kehittäminen ja varsinkin Etelä-Tuusulan alueella tapahtuu useita muutoksia palveluverkossa seuraavan kahdeksan vuoden aikana. Varhaiskasvatuksen palveluverkkouudistukseen liittyvä Mattilan päiväkotitoiminta on päättävänsä ja vuonna 2020 Etelärinteen päiväkodin toiminta päättyy. Käynnissä olevia palveluverkon hankkeita ovat, Monio; lukio- ja kulttuuritalo, Riihikallion monitoimikampus, Kirkonkylän kampus, päiväkotitoiminta Martta Wendelin sekä Rykmentinpuiston ja Lahelan monitoimikampukset. Valmistautumisen palveluverkon muutoksiin tarkoittaa johtamisen muutoksia, valmistautumista uusiin toimintaympäristöihin ja toimintakulttuuriin. Tuusulassa otetaan käyttöön Iloisen oppimisen käsikirja, joka linjaa sekä päiväkotien että koulujen oppimisympäristöjen rakentamista.

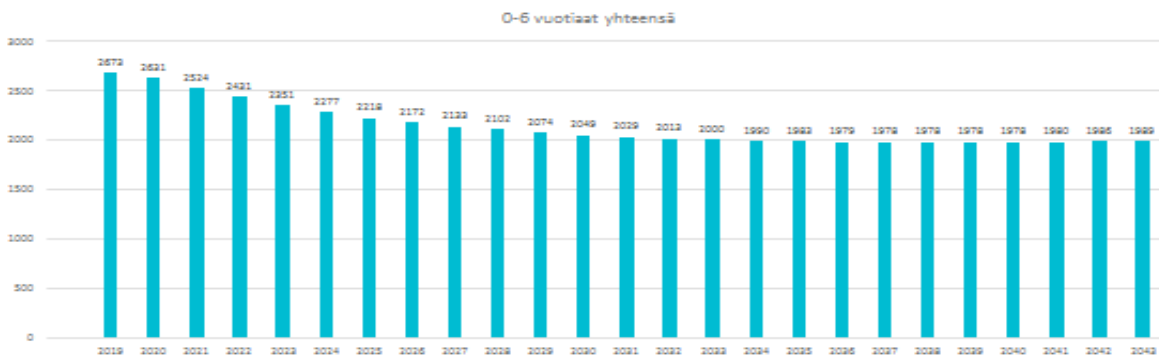
Lapsi- ja oppilasmääräennusteet 2020-2043

Elävänä syntyneet 1994-2018

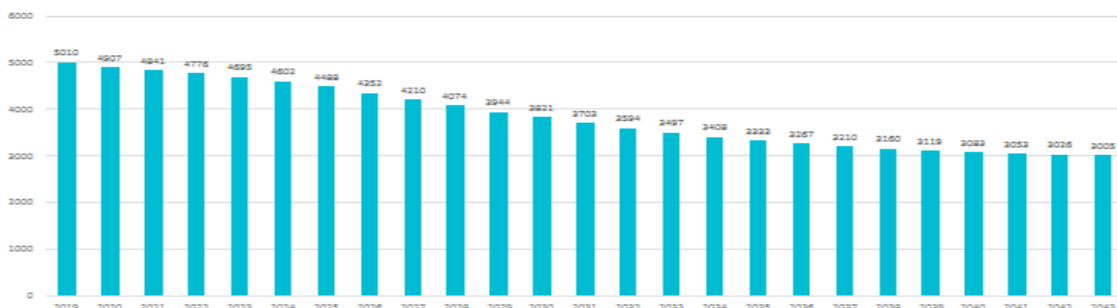
TUUSULA
Elämissen taidetta.

**O-6-vuotiaiden määrän kehitys 2020-2043
(A -ennuste 2019)**

TUUSULA
Elämissen taidetta.

**Perusopetuksen oppilaiden määrän kehitys
2020-2043
(A -ennuste 2019)**

TUUSULA
Elämissen taidetta.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Sivistyksen toimialueen osalta keskeisimmät valtuustokauden tavoitteet ovat:

SUJUVA TUUSULA

- Uudistamme kuntapalveluita ja organisaatiota ottaen huomioon maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen
- Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia

Kunnalla on vahva rooli tulevaisuudessa paikallisen identiteetin ja demokratian, kuntalaisten hyvinvoinnin sekä alueen elinvoiman edistämisestä. Opetus- ja kulttuuripalvelut ovat avainasemassa näiden roolien vahvistajana. Kehittämiseemme ja menestykseemme vaikuttaa se, kuinka hyvin voimme ennakoida, katsoa kauemmas ja nähdä kuntaan vaikuttavia tulevaisuuden muutostekijöitä. Tärkeää on ymmärrys ja taito tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kesken niin kunnan sisällä kuin kunnan ulkopuolella. Tulevaisuuden kunta rakennetaan yhteistyössä.

Sivistyksen toimialueen työtä kuntastrategian lisäksi määrittävät kehittämissuunnitelmat; kasvun ja oppimisen kehittämissuunnitelma ja kulttuurin ja vapaa-ajan kehittämissuunnitelma. Näissä suunnitelmissa on paljon tavoitteita, jotka onnistuakseen vaativat poikkihallinnollista työtä.

Sivistyksen toimialue järjestää laadukkaita varhaiskasvatuksen, oppimisen, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita. Kuntalaislähtöinen kehittäminen on meille keskeistä, mikä tarkoittaa, että otamme kuntalaiset mukaan palveluiden kehittämiseen. Tuusulan kunnan hyvinvointisuunnitelma kokoaa keskeisimmät tavoitteet lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Keskeistä työtä ovat lapsivaikutusten arviointi edessä oleviin muutoksiin palveluverkossamme. Tavoitteenamme on palveluiden yhteen saattaminen ja alueellisten palveluiden saatavuuden parantaminen uusissa rakentuissa monitoimitaloissa. Matalankynnyksen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelut on mahdollista saattaa lähelle monitoimitaloja.

Ruokapalveluiden osalta selvitetään, kuinka Keusoten ruokapalvelut tuotetaan tulevaisuudessa. Kehitämme ruokailukulttuuria varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja lukiossa. Ruokakulttuuri tulee osaksi kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Edistämme kestävästä kehitystä ruokapalveluissa lisäämällä kasvisperäisiä tuotteita. Järjestämme vuonna 2020 kesäruokailun kolmessa puistossa, Hyrylän Kotkanpuisto, Kellokosken Roinilan päiväkodin puistossa ja Jokelassa Notkokuistossa.

HYVINVOIVA TUUSULA

- Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paraneamista.
- Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin
- Olemme kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta
- Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti
- Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden
- Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun
- Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön, huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa
- Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden, Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin

Vuonna 2020 toimintaamme määrittää Tuusulan kunnan hyvinvointisuunnitelma. Tavoitteenamme on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluiden integroiminen sivistyksen toimialueen tarjoamiin palveluihin. Hyvinvointi on myös vuonna 2020 yksiköidemme pääteemana ja vuonna 2020 tavoitteenamme on kehittää osaamisen johtamista ja työhyvinvointia. Osaamisen johtamisessa keskitetään tiedolla johtamisen kehittämiseen ja kasvatetaan kykyä tehdä analyysejä eri tietolähteitä hyödyntäen. Keskeistä on hyvinvointitiedon hyödyntäminen palveluidemme kehittämiseen. Sivistyksen toimialueen hallinnon tehtävä on arvioida ja seurata toimialansa palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta. Oppilas- ja opiskeluhuollon painopiste on ennaltaehkäisevässä ja yhteisöllisessä työssä. Yhteisöllisyys kehittyy sosiaalisten taitojen kehittämisen avulla.

Kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta vaatii pitkäjänteistä työtä kohti. Jotta tavoite saavutetaan, on nähtävä hyvinvoinnin merkitys oppimiselle ja toisinpäin. Varhaiskasvatuksessa keskeistä on uuden hyväksytyin varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta. Pilottoimme erilaisia päiväkotien johtamismalleja, joissa tavoitteena on kehittää yksiköiden pedagogista johtamista. Työhyvinvoinnissa keskitytään keinoihin, joilla voimme vaikuttaa työn hallittavuuteen, sairauspoissaolojen vähenemiseen ja osaamisen jakamiseen. Oppimisen palveluissa tulevaisuuden taidot ja teknologia keskeistä. Tulevaisuuden taitojen oppiminen mahdollistuu parhaiten, kun tapahtuu enemmän oppiainerajat ylittävää oppimista ja arvioinnin taitoja kehitetään. Oppimisympäristöjen kehittämisessä korostuvat uudenlaiset teknologiat.

Kehittämistoiminta rahoitetaan hakemalla aktiivisesti hallinnonalan kehittämishankkeita ja projekteja. Tavoitteena on olla mukana kansallisissa kehittämishankkeissa ja tehdä hankkeissa yhteistyötä KUUMA-kuntien kanssa. Kalliomaan ALVA-opetus pilotti, joka toteutetaan kuntayhteistyössä Keski-Uudenmaan kuntien kanssa, jatkuu ja toiminta järjestetään Kellokosken sairaala-alueen kartanorakennuksessa. Vuonna 2020 tavoitteena on löytää toiminnalle hyvät tilat ja saada pilotti vakinaiseksi toimintamalliksi vaativan erityisen tuen järjestämiseen ja tueksi kuntien lähikouluperiaatteelle.

Taiteen perusopetus laajenee ja Tuusulassa on vuonna 2020 käsityön, tanssin, sirkuksen, kuvataiteen ja musiikin taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetus tulee laajemmin mukaan kulttuurikasvatussuunnitelmiin ja vuonna 2020 on käytössä uusi varhaiskasvatuksen Taika-kulttuurikasvatussuunnitelma sekä käynnistyy laadinta toisen asteen suunnitelmaan. Kulttuurikasvatus on velvoittavaa myös aikuisten osalta ja tästä syystä tärkeää, että kulttuuripalvelut näkyvät kuntalaisten arjessa. Tuusula jatkaa Kotiseutupäivillä lanseerattua Kulttuuri liikuttaa - teemaa, jossa kulttuuri mahdollistaa sekä fyysistä että henkistä kasvua.

Sivistystoimen henkilöstö on avainasemassa uuden kunnan ja toimintatapojen rakentumisessa ja vuoden 2020 käynnistämme yksiköissä henkilöstöä koskevat työyhteisövalmennukset ja järjestämme yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa johdolle koulutusta. Yhteistyössä Mäntsälän kunnan kanssa on laadittu opetushenkilöstön koulutuskalenteri, jota toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Kehittämissuunnitelmissa on kuvattu tavoitteet henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

VIREÄ TUUSULA

- Kasvamme vahvasti ja hallitusti ja tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä
- Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen
- Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle

- Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi
- Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä
- Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta
- Vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua. Tiivistämme ja eheyttämme Hyrylän keskustaa ja Rykmentinpuistoa
- Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä
- Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettavuutta

Laadukkaat sivistyspalvelut nostavat kunnan imagoa ja houkuttelevat kuntaan uusia asukkaita.

Sivistyksen toimialueen palveluverkon uudistuminen etenee seuraavasti vuoden 2020 aikana:

- Riihikallion kampus etenee rakennussuunnitteluun hyväksytyhän hankesuunnitelman pohjalta
- Martta Wendelin- päiväkotit etenee rakennussuunnitteluun hyväksytyhän hankesuunnitelman pohjalta
- Kirkonkylän kampus etenee rakennussuunnitteluun hankesuunnitelmasta ja rakennuttaja valitaan
- Rykmentinpuiston monitoimitalon esi- ja tarvesuunnitelma hyväksytään ja hankesuunnitelma käynnistyy
- Lahelan strateginen suunnitelma valmistuu ja kaava hyväksytään

Kulttuurissa keskeistä on asiakaskokemuksen parantaminen ja tämä koskee sekä järjestämiämme tapahtumia, että museoiden tarjoamaa palvelua. Parannamme kulttuurikohteiden saavutettavuutta kohentamalla pysäköintialueita ja laajentamalla aukioloaikoja. Kehitämme kulttuurin sähköisiä palveluja.

Tuusulan urheilukeskuksessa vuonna 2020 Urheilukeskuksen tarjoamia palveluita ja mahdollisuuksia esitellään Tuusulan asuntomessujen aikana. Urheilukeskuksen osalta tehdään päätökset koskien monitoimitaloa ja pienemmät hankkeet kuten BMX-rata etenee yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Luontoliikunnan mahdollisuuksia ja yhteyksiä urheilukeskuksen ympärillä kehitetään.

Vuonna 2020 keskitytään liikuntapaikkojen ja puistojen kunnossapitoon. Venepaikka-alueita kunnostetaan. Tuusulanjärven uimapaikkaolosuhteita tutkitaan osana maauimalan tarveselvitystä, joka laaditaan 2020.

Tuusulan kunnan uusi kansainvälistymissuunnitelma otetaan käyttöön vuonna 2020.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA JA TALOUDESSA 2020 SEKÄ TALOUSSUUNNITELMAKAUDELLE 2020 - 2024

Palveluverkko kehittyi kunnan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti ja hankkeet etenevät investointisuunnitelman mukaisesti vuonna 2020. Koulujen ja päiväkotien toiminnallisiin muutoksiin on esitetty lisämäärärahaa, jotta toiminnalliset edellytykset paranevat useammassa yksikössä. Iloisen oppimisen Tuusula - käsikirja määrittää päiväkotit- ja koulurakentamista.

Hyvinvoinnin edistämisen on kaikilla palvelualueilla keskeistä. Laadimme koko kuntaa koskevan hyvinvointisuunnitelman, jonka mukaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä viedään eteenpäin.

Asuntomessut toteutetaan heinä- ja elokuussa 2020 ja paljon kulttuurin tapahtumia keskittyy kesään. Tuusula viikko toteutetaan kaksiviikkoisena.

Nuorisopalveluiden henkilöstörakennetta vahvistetaan ja lisätään suunnitelmallisesti vakinaisten työntekijöiden määrää.

Liikuntapaikkojen kunnossapitoa parannetaan urheilukeskuksessa ja kunnan muilla lähiliikuntapaikoilla. Vuoden 2020 talousarvio sisältää yhden liikuntapaikkojen hoitajan tehtävän ja kunnossapitokaluston päivitystä.

Yläkoulun tukeen ja oppilaan ohjaukseen suunnatut lisäresurssit otetaan käyttöön. Oppilaanohjausta kehitetään koko kunnassa, tavoitteena on lisätä yksilöohjauksen määrää.

RISKIARVIO

Uuden hallitusohjelman sivistyspoliittiset avaukset ja tavoitteet, lainsäädännön muutokset, varhaiskasvatussuunnitelman ja lukion opetussuunnitelman muutokset sekä palveluverkon muutokset vaativat uudenlaisia toimintatapoja sekä resursointia. Toimintatapojen muutoksen edellytyksenä on laadukas johtaminen, riittävä resursointi siihen sekä kyky ja into muutoksen toteuttamiseen. Esimiesten ja henkilöstön kouluttaminen ja tukeminen muutosten johtamiseen vahvistaa onnistumista. Palveluverkon suunnittelussa osallisuus, yhteisöllinen työskentely ja hyvä viestintä mahdollistavat ennakkointia ja muutokseen varautumista.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen riskinä on se, että prosesseja ei saada sujuviksi Keski-Uudenmaan soten kanssa ja lähipalveluiden saatavuus tai resurssit heikkenevät. Jo käynnissä olevien yhteisten hankkeiden jatkaminen sekä hyvien yhdyspintarakenteiden ja toimintamallien luominen pienentävät riskiä. Yhteistyön vahvistaminen, yhteiset kehittämisen rakenteet ja uusien toimintamallien kehittäminen tukevat tätä.

Sivistystoimen suurimpia riskejä ovat kiinteistöihimme liittyvät sisäilmaongelmat ja se, että niitä ei saada ratkaistua. Sisäilmaongelmien johdosta voi tulla suuria lisäkustannuksia lyhyellä varoitusajalla, mikäli tiloista joudutaan poistumaan väistötiloihin. Palveluverkon uudistamisen jatkaminen ja aikataulussa pysyminen sekä yksikkökohtaiset ratkaisut pienentävät terveydellistä ja taloudellista riskiä. Yhteisten toimintatapojen kehittäminen sekä sujuvat prosessit kunnan eri toimijoiden välillä sekä avoin viestintä vahvistavat toimintaa sisäilmaongelmien vähentämiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueet, riskiarvio

Varhaiskasvatuslain ja asetuksen muutokset 1.9.2018 vahvistavat varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa ja selkiyttämällä tehtävänimikkeitä. Laissa on siirtymäaika vuoteen 2030. Henkilöstön koulutustason ja henkilöstön riittävyyden varmistaminen tulee aloittaa ajoissa, jotta riski säilyy pienenä. 1.8.2019 tulee varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin indeksitarkistus, jonka vaikutuksia ei vielä tiedetä.

Asuntomessujen mukanaan tuoma muutto ja sen mahdollinen lisäys lapsimääriin vaikuttaa kouluille jaettavaan tuntiresurssiin, joka on arvioitu talousarviossa tämän hetken tiedolla koulutulokkaiden määrästä.

Oppimistulostavoitteiden ja sisältöosaamisen mittaamisen osalta tulee varmistaa, että tarpeeksi laaja-alainen oppiminen tulee huomatuksi ja mittaaminen toimii oppimisen tukena, ei itseisarvona.

Kieliohjelman kehittämisessä kielivalintojen hajonta ja palveluverkon hajanaisuus voi aiheuttaa kustannuksia, jos oppilaita joudutaan kuljettamaan opetusryhmien aikaansaamiseksi. Palveluverkon kehittämisen myötä riski pienenee.

Kerhotoiminnan kehittämisessä riskinä on, että ei löydetä tarpeeksi toimijoita. Riskiä pienentää aktiivinen yhteistyö toteuttajien kanssa jo suunnitteluvaiheessa.

Oppilaiden tuen palvelujen osalta koulunkäynninohjaajien riittävyyttä tulee tarkastella vuosittain.

Vaativan erityisentuen oppilaiden määrän kasvu aiheuttaa tarvetta lisäryhmien perustamiselle. Mikkolan koulun ryhmät ovat täynnä syyskuussa 2019 ja uusia oppilaita ryhmiin ei voida enää ottaa vastaan. Tilannetta tulee tarkastella vuosittain.

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden riittävyyttä tulee seurata ja arvioida.

Koulukuljetuskustannusten nousu kuljetusoppilaiden määrän lisääntymisen ja reititysten haasteiden myötä on riksi, johon vastataan mm. käyttämällä mahdollisuuksien mukaan HSL:n reittiliikennettä. Kuljetettavien määrä on noussut mm. Mäntsälä-yhteistyön myötä.

Tiedolla johtamisen kehittämisen lähtökohdaksi tarvitaan riittävästi ja helposti saatavaa ajantasaista tietoa toiminnoista.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Sivistystoimen johdossa tulee olla parhaat osaajat ja sivistystoimi nähdään keskeisenä kunnan vetovoimatekijänä. Kunnan yksi tärkeimmistä tehtävistä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, suurin osa siitä työstä tehdään laadukkailla kasvun, oppimisen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan palveluilla. Haluamme edistää aktiivisen ja yhteisöllisen kulttuurin muodostumista.

Osaaminen ja sen johtaminen ovat tärkeä osa strategista henkilöstöjohtamista ja tulevaisuuden rakentamista. Osaavat ihmiset ovat yksi merkittävimmistä resursseista palvelujen tuloksellisessa ja vaikuttavassa tuottamisessa ja johtamisessa.

Varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueet

Opiskeluhuollon kehittäminen on yksi keskeisimmistä painopisteistä.

Kalliomaan koulussa alueellisen vaativan tuen oppilashuollossa työskentelee kuntien yhteisellä rahoituksella määräraikaisissa virka- ja työsuhteissa erityisluokanopettaja, koulukuraattori ja koulupsykologi ja psykiatrinen sairaanhoitaja. Alueellinen erityisen tuen malli jatkuu lukuvuoden 2019-2020 ja kunnat tekevät sitoumukset yhteisen mallin kehittämisestä vuosille 2020-2023.

Oppilasmäärän pienenemisen myötä tulee kriittisesti arvioida uusien virkojen perustamisen tarve. Virkoja tullaan siirtämään vähenevän oppilasmäärän kouluilta niille, joissa oppilasmäärä kasvaa. Opettajien kokonaismäärä ei kasva, mutta opettajia vakinaistetaan tuntikehyksen puitteissa. Suurin osa perustettavista viroista tulee Kellokosken koululle, jossa oppilasmäärä on noussut mäntsäläläisten oppilaiden myötä.

Yläkoulun erityisen tuen organisointi vaatii uudet virat vuonna 2020 sekä 2021.

Uusien koulurakennusten yhteydessä tulee harkita kouluisäntä -palveluiden järjestämistä iltavahtimestaripalveluiden sijaan. Tämä vaatii lisää henkilöresursseja, koska kouluisäntiä on tällä hetkellä vain Kellokosken koulussa.

Vuonna 2020 on tavoite lisätä lastentarhanopettajien määrää rekrytoimalla vapautuvien lastenhoitajien tehtäviin neljä lastentarhanopettajaa. Tämä toimenpide vahvistaa varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ja suuntaa kohti uudessa varhaiskasvatuslaissa olevaa henkilöstökelpoisuutta. Vuonna 2030 päiväkodeissa vähintään

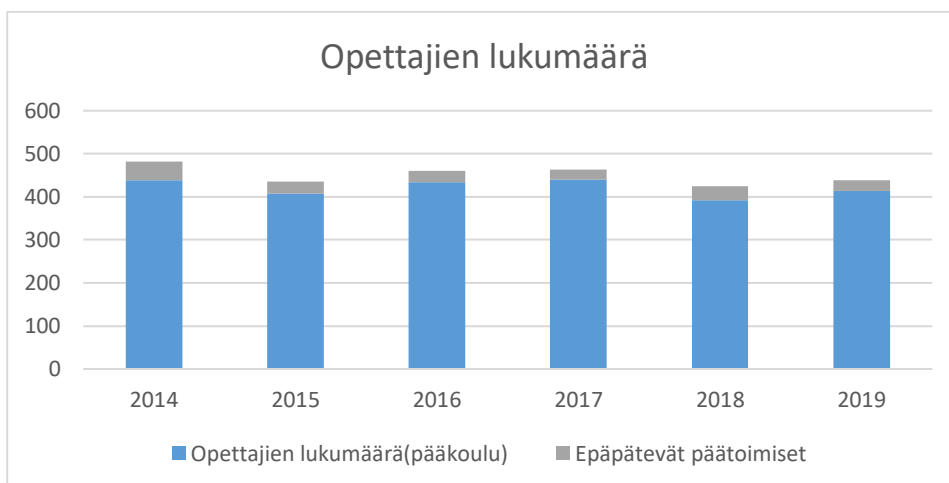
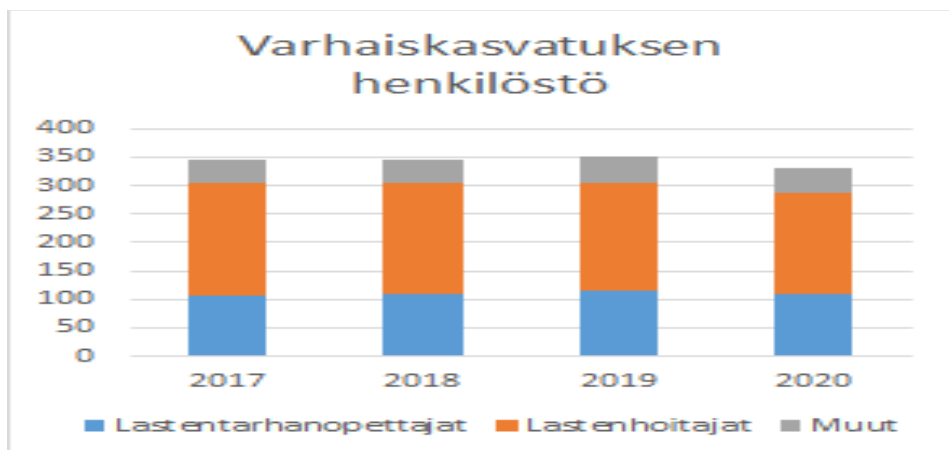

kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus ja josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus.

Lastentarhanopettajat vastaavat kasvattajatiimien toiminnasta sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogiikan kehittämisestä ja toteuttamisesta. Tehtävässä edellytetään vahvaa vuorovaikutus- ja yhteistyöosaamista. Varhaiskasvatuksen henkilöstön nimikkeiden muutokset liittyvät lakiuudistukseen. Nimi-keudistus liittyy varhaiskasvatuksen henkilöstöpalveluiden kanssa tehtävään kokonaisselvitykseen. Kunnan tulee kannustaa työntekijöiden kouluttautumista uusiin kelpoisuusvaatimuksiin, etenkin lastenhoitajien osalta, seuraavien vuosien aikana.

Varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tukea kehitetään vakinaistamalla nyt hankerahalla työskentelevien taidepedagogien ja perheohjaajan tehtävät. Perheohjaajan tehtävä on matalan kynnyksen yhteistyö perheiden ja huoltajien kanssa.

Tuusulan kuvataidekoululle esitetään kahta päätoimista opettajaa sivutoimisten sijaan. Nämä eivät tuo merkittäviä lisäkustannuksia, mutta tuovat selvää parannusta kuvataidekoulun toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä arviointiin ja kehittämiseen.

PERUSTELUT INVESTOINNEILLE

Hankkeiden edistäminen palveluverkkosuunnitelman 18.11.2018 hyväksytyn mukaisesti

Monio, lukio ja kulttuuritalo (3 800 000)

- Monio on keskeinen osa tulevaisuuden Tuusulaa. Monio mahdollistaa lukion oppilasmäärän kasvattamisen, yläkouluverkon uudistamisen, sekä uusimuotoisen yhteistyön lisäämisen eri toimijoiden kanssa.
- Mahdollistaa kulttuurikunta Tuusulan imagon laventamisen

Kirkonkylän kampus (1 000 000)

- Toteutussuunnittelu aloitettu 2019
- Päiväkodin irtaimisto

Riihikallion monitoimikampus (500 000)

- Hankesuunnitelma laaditaan vuonna 2019-2020

Ruotsinkylän koulu (500 000)

- vanhan elementtikoulun purku ja liitoskohdan perusparannus

Jokelan koulukeskus (50 000)

- esi- ja tarvesuunnittelun toimenpiteiden toteuttaminen

Rykmentinpuiston monitoimikampus (100 000)

- esi- ja tarvesuunnittelun aloittaminen

Lahelan monitoimikampus (50 000)

- esi- ja tarvesuunnittelun aloittaminen

Koulujen ja päiväkotien muutostyöt (400 000)

- Uuden opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset muutokset

Kellokosken koulun alapohjien korjaus (250 000)

Koulujen ja päiväkotien irtaimisto (350 000)

- Oppimisympäristöjen kehittäminen
- Uuden opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia kalustomuutoksia
- Ict-laitteiden (mm. tablettien) hankinta (100 000)

Päiväkoti Martta Wendelin (1 400 000)

- Toteutussuunnittelu aloitettu 2019
- Korvaa peruskorjausikäen tulleita vanhoja yksiköitä

Pihaleikkivälineet ja aidat säännösten mukaisiksi (30 000)

Kasvatus- ja sivistyslautakunta	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019 / TA2020
TOIMINTATUOTOT	5 169 876	11 031 653	11 031 653	10 580 422	-4,1
TOIMINTAKULUT	-80 848 318	-88 366 454	-88 536 454	-90 530 506	2,4
TOIMINTAKATE	-75 678 442	-77 334 801	-77 504 801	-79 950 084	3,4

Tilivuosien 2018 ja 2019 luvut eivät ole vertailukelpoisia keskenään organisaatiomuutoksista johtuen.

INDIKAATTORIT

ks. koko kuntaa koskeva liite

SIVISTYKSEN TUKIPALVELUT

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Virpi Lehmusvaara

Sivistyksen tukipalvelut sisältää seuraavat palveluyksiköt:

- Toimialueen hallinto
- Ruokapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, toimintakate

Selite	Budjettiyhteenveto/ SIVISTYKSEN TUKIPALVELUT							
	TP 2018	TA 2019	MTA2019	TA 2020	TS2021	TS2022	TS2023	TS2024
TOIMINTATUOTOT YHT.	4 245	6 169 653	6 169 653	5 913 422	5 973	6 032	6 093	6 124
TOIMINTAKULUT YHT.	-760 397	-5 803 689	-5 835 689	-5 918 888	-5 998	-6 113	-6 202	-6 293
TOIMINTAKATE	-756 152	365 964	333 964	-5 466	-26	-80	-109	-169
Henkilöstömäärä yhteensä	7,0	64,0	64,0	64,0				
Toimintakatteen muutos %		-148,4 %	-144,2 %	-101,5 %	-239,4 %	213,9 %	35,9 %	54,4 %
Toimintakatteen muutos euroina		1 122 116	1 090 116	-371 429	-20	-55	-29	-59

Tilivuosien 2018 ja 2019 luvut eivät ole vertailukelpoisia keskenään organisaatiomuutoksista johtuen.

Ruokapalvelut siirtyivät sivistyksen toimialueelle 1.1.2019 organisaatiomuutoksen yhteydessä.

TOIMIALUEEN HALLINTO

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Virpi Lehmusvaara

Avustukset	Seuranta			TA	TA
	tp2016	tp2017	tp2018	2019	2020
Käsityökoulu Helmi	17 085	17 085	17 085	17 085	17 085
Käsityökeskukset	14 110	14 110	14 110	14 110	14 110
Jokelan kansalaisopisto	45 645	45 645	45 645	45 645	45 645

	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019/ TA2020
Toimialueen hallinto					
TOIMINTATUOTOT	4 245				
TOIMINTAKULUT	-760 397	-568 196	-568 196	-596 254	4,9
TOIMINTAKATE	-756 152	-568 196	-568 196	-596 254	4,9

Tilivuosien 2018 ja 2019 luvut eivät ole vertailukelpoisia keskenään organisaatiomuutoksista johtuen.

RUOKAPALVELUT

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö Kirsi Hanski

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalveluja kaikkiin kunnan kouluihin ja päiväkoteihin sekä Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän (Keusote) Tuusulan kunnan toimipisteisiin. Toimipisteitä ovat Tuusulan terveyskeskuksen Akuutti jatkohoito- ja kuntoutusyksikkö, Kotiutus- ja arviointiyksikkö, Tuusulan päivätoimintakeskus, Riihikodan asumispalveluyksikkö sekä Toimintakeskus Kettunen. Ruoan laatu on yksi tärkeimmistä toimintaamme ohjaavista tekijöistä. Laadukkaan ruoan takaa elintarvikkeiden korkea kotimaisuusaste n. 85 % sekä tehokkaat ja nykyaikaiset tuotantotavat.

Suosituksen mukainen kouluateria kattaa keskimäärin noin kolmanneksen oppilaan koko päivän energiantarpeesta. Tarjolla on päivittäin kaksi pääruokavaihtoehtoa. Vähintään toinen vaihtoehtoista on aina kasvisruoka, jolloin aterian riittävä proteiinisältö varmistetaan palkokasveilla, muilla kasviproteiinin lähteillä, maitovalmisteilla tai kananmunalla. Kasvisruokavaihtoehtojen tarjoaminen edistää kasvisruokien syömistä myös niillä oppilailta, jotka eivät ole niihin vielä totuneet. Vaihtoehtojen tarjoamisen tiedetään myös lisäävän oppilaiden osallistumista kouluruokailuun. Päivähoidon ruokailusuosituksen mukaan sen sijaan kokopäivähoidossa oleville lapsille tarjottavien aterioiden ja välipalojen tulee kattaa 2/3 ja osapäivähoidossa 1/3 lapsen päivän ravinnontarpeesta. Päivähoidossa lapsille tarjotaan monipuolista ruokaa: keskeistä on kasvien, hedelmien ja marjojen runsas käyttö, pehmeiden rasvojen ja rasvattoman maidon suosiminen, välipalojen hyvä laatu, janojuomien järkevä valinta ja napostelun välttäminen. Lasta ohjataan valitsemaan erilaisia ruokia ja maistelemaan uusia makuja. Ruokailutilanne edistää myös lapsen psyykkistä kehitystä ja hyvinvointia, opettaa vuorovaikutus- ja käyttäytymistaitoja sekä tukee ruokailutottumusten muuttumista.

Ruoka on yksi kolmesta suurimmasta ympäristökuormittajasta asumisen ja autoilun lisäksi. Ruoan ympäristövaikutusten kannalta keskeinen tekijä on se, miten ruoka on tuotettu: viljelty, lannoitettu, korjattu ja jalostettu. Lautasmalli ohjaa syömään ympäristöystävällisesti. Vähiten päästöjä aiheuttavat avomaalla kasvatetut viljelykasvit ja vihannekset. Viljakasvit ovat tärkeä osa päivittäistä ruokailuamme. Suomessa kasvatetaan ravinnoksi eniten vehnää. Kaikki viljat ovat ilmastoystävällisiä, sillä niiden hiilijalanjälki on alle 1 kg CO₂ ekv/kg. Ainoa poikkeus on riisi, jonka hiilijalanjälki on eri tutkimusten mukaan 2,5-6 kg CO₂ ekv/kg. Ruokavaliossa riisin voi korvata kotimaisella vaihtoehdolla, kuten ohralla. Kauden kasvikset, hedelmät ja marjat ovat ilmastoystävällisen ruoan perusta. Pienimmät kilokohtaiset päästöt ovat kotimaisilla perunoilla ja juureksilla, alle 0,4 kg CO₂ ekv/kg. Lisäämällä kasvien osuutta ruokavalioon vähennetään ilmastokuormitusta ja lisätään ruoan terveysvaikutuksia. Suurin osa ruoan ympäristövaikutuksista syntyy lihan tuotannosta. Helpoin tapa vähentää ympäristökuormaa on vähentää lihan kulutusta. Eniten ympäristö kuormittaa naudan lihan tuotanto. Suomessa naudan liha aiheuttaa noin 15 kg CO₂ ekv/kg päästöt. Kuitenkin naudat märehitijöinä syövät ruohoa, joka ei kelpaa ihmisten ruoaksi. Laidunnurmi sitoo ravinteita maahan ja estää niiden valumista vesistöihin. Laidunnus hoitaa parhaimmillaan myös perinnemaisemia. Porsaanlihan päästöt ovat lähes 6 kg CO₂ ekv/kg, broilerin noin 4 kg CO₂ ekv/kg ja kananmunien 2,7 kg CO₂ ekv/kg. Lihan proteiineja voi korvata syömällä sieniä sekä erilaisia palkokasveja kuten papuja ja herneitä.

Hävikkiruoan torjumiseksi on eri tapoja. Suomessa koko ravitsemusalan (kotitaloudet, ravitsemuspalvelut, kauppa ja teollisuus) hävikin osuus on noin 10–15 % ja hävikin määrä ovat noin 335–460 miljoonaa kiloa vuodessa. Tuusulassa on tilastoitu kaikkien koulujen ja päiväkotien ruokahävikkiä vuoden 2019 alusta. Vuoden 2020 aikana kehitetään uusia tapoja torjua ruokahävikkiä. Globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma, Agenda 2030, hyväksyttiin YK:n kestävä kehityksen huippukokouksessa 2015. Yhteinen toimintaohjelma asettaa yhteiset tavoitteet seuraavaksi 15 vuodeksi kaikille YK:n jäsenmaille. Ohjelman yhtenä tavoitteena on puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä – ja kuluttajatasolla

sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto – ja jakeluketjussa mukaan lukien sadonkorjuun jälkeinen hävikki. EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet tämän tavoitteen saavuttamiseen.

Ruokapalveluissa tarjotaan aterioita vuonna 2019 noin 2193344 kappaletta. Vuoden 2020 aterioiden määrä on arvioitu koulujen ja päiväkotien osalta 1882173 aterialla sekä Keusote osalta 191301 aterialla sekä muu toiminta 54000. Kaikkien tarjottavien aterioiden määrän arvioidaan laskevan -2,95 % vuonna 2020. Oppilasmäärän lasku vaikuttaa ruokailijamäärään laskuun lukuvuonna 2020-2021. Tarjottavien aterioiden hinnat nousevat 1-3 % vuoden 2019 hinnoista.

Maksullista välipalaa tarjotaan yläasteiden ja lukioiden oppilaille. Vuonna 2020 välipalan hinta on 1,50 € (v.2019 1,50 €). Edellytyksenä tarjoamiselle on, että kysyntä on vähintään 10 % ko. koulun oppilaista. 2020 iltapäiväkerhoissa valmistetaan välipalaa n. 453 koululaiselle 14 eri koululla.

Palkat ja palkkiot kasvavat n.1,3%.

Investointisuunnitelma 2020

Ruokapalvelu ei esitä investointeja vuoden 2020 aikana. Ruokapalvelut tukeutuvat vahvasti keittiöremonttien osalta Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelmaan. Kunnan palveluverkon keskeisen rungon muodostavat varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkko. Samoissa kohteissa sijaitsevat huonokuntoisimmat keittiöt ja niiden uusiminen etenee palveluverkon aikataulun mukaisesti.

Henkilöstösuunnitelma 2020

Ruokapalveluhenkilöstö vähenee yhdellä työntekijällä. Vähennys on pystytty tekemään Mattilan päiväkodin toiminnan loputtua 20.6.2019.

RISKIARVIO

Ruokapalvelut ei esitä keittiöihin kohdistuvia investointitarpeita, vaan luottaa palveluverkon aikataulussa pysymiseen.

Ruokapalvelualan työvoimapula on ollut aistitavissa jo pitkään. Ongelma on tunnistettu jo pidempään ja esim. oppisopimuksella on koulutettu uusia työntekijöitä. Tällä hetkellä ammattitaitoisten työntekijöiden löytäminen on jo riski toiminnan turvaamiselle.

Tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TA2020
Ateriat kpl	2 114 865	2 100 323	2 091 568	2 016 816	2 193 344	2127474
muutos %	-0,87	-0,38	-0,42	-3,57	3,20	-2,95
Bruttomenot €/ateria	2,49	2,54	2,40	2,55	2,48	2,66
muutos %	0,4	2,01	- 5,5	6,25	-2,36	7,26
Valmistuskeittiöt kpl	5	5	5	5	4	4
Jakelukeittiöt kpl	39	38	38	38	38	37

Ruokapalvelut	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019/ TA2020
TOIMINTATUOTOT	6 118 317	6 169 653	6 169 653	5 913 422	-4,2
TOIMINTAKULUT	-4 797 533	-5 235 493	-5 267 493	-5 322 634	1,7
TOIMINTAKATE	1 320 784	934 160	902 160	590 788	-36,8

OPPIMINEN

Palvelualue

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

Oppimisen palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt:

- Perusopetus
- Lukio
- Tuusulan Opisto ja taiteen perusopetus
- Kasvun ja oppimisen tuki

PALVELUALUEEN TAVOITTEET, PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Kehittämiskohteena palvelualueen yksiköissä on hyvinvointi. Hyvinvointia edistetään mm. koulukohtaisen kehittämistyön, oppimisympäristöjen kehittämisen, osallisuuden lisäämisen sekä koulutuksen avulla. Hyvinvointi- viikolla mm. oppilaille tarjotaan aamupala ja kouluilla järjestetään hyvinvointiin liittyviä tapahtumia.

Kunnan koulutuskalenterin kautta tuetaan opettajia ja muuta henkilöstöä mm. uuden oppimiskäsityksen ymmärtämisessä ja sitä tukevien työtapojen käyttöönotossa sekä yhteisopettajuuden edistämiseksi. Näitä toimintamalleja jaetaan yksiköissä ja toimintaa tuetaan myös oppimisympäristön muutosten kautta.

Palveluverkon uudistaminen tarkoittaa koulun tasolla suunnittelutyötä, jota rehtori johtaa. Rakennusprojekti tuo myös usein muutoksia koulun arkeen. Tähän suunnittelutyöhön lisätään resurssia ja samalla tuetaan jaetun johtajuuden toteutumista. Hankesuunnittelun ajaksi rehtorilta siirretään soveltuvia tehtäviä apulais- ja vararehtoreille tai opettajille ja tämä lisää opetuksen järjestämisen kustannuksia. Osana palveluverkon uudistamista ohjataan muutoksessa mukana olevien koulujen opettajille koulutuskokonaisuus, jonka avulla tuetaan koko yhteisöä muutosprosessissa. Toteuttamiseen varataan lisäresurssia koulutuskustannuksiin. Koulutuksen mahdollistamiseksi koulutusmäärärahoja lisätään 30 000 € vuodelle 2020.

Hallinnon asiantuntijoiden ja rehtoreiden kesken kehitetään tiedolla johtamista.

Kansainvälistä toimintaa kehitetään selvittämällä painotetun englanninkielen opetus mahdollisuutta Tuusulassa. EduPacksien myyntiä jatketaan ja vierailijoita kouluihin otetaan edelleen vastaan. Asuntomessujen 2020 aikaan järjestetään kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisseminaari.

Oppimisen yksikkö järjestää opettajien yhteisen koulutuspäivän (Lauantai-veso) yhdessä Mäntsälän ja Pornaisten kanssa. Tapahtuman kustannusarvio Tuusulan kunnan osalta on n. 25 000 €.

Tuloarviot ja määrärahat, toimintakate

Selite	Budjettiyhteenvedo/ OPPIMINEN							
	TP 2018	TA 2019	MTA2019	TA 2020	TS2021	TS2022	TS2023	TS2024
TOIMINTATUOTOT YHT.	2 459 221	2 025 500	2 025 500	2 030 500	2 051	2 071	2 092	2 103
TOIMINTAKULUT YHT.	-53 173 365	-55 155 956	-55 293 956	-57 603 361	-58 670	-59 791	-60 663	-61 549
TOIMINTAKATE	-50 714 144	-53 130 456	-53 268 456	-55 572 861	-56 619	-57 719	-58 571	-59 446
Henkilöstömäärä yhteensä	618,5	624,0	624,0	624,0				
Toimintakatteen muutos %		4,8 %	5,0 %	4,6 %	1,8 %	1,9 %	1,5 %	1,5 %
Toimintakatteen muutos euroina		-2 416 312	-2 554 312	-2 442 405	-1 046	-1 100	-852	-875

PALVELUYKSIKÖT

PERUSOPETUS

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

- Oppilasmäärien muutokset
- Leasing -rahoituksen nousu
- Yläkoulun pienryhmän ja valmistavan opetuksen ryhmän perustaminen
- Kieliohjelman kehittäminen
- Kasvun ja oppimisen ympäristöjen laajentaminen ja kehittäminen
- Yhteisöllisyyden kehittäminen sosiaalisten taitojen oppimisen kautta

Oppilasmäärä laskee lukuvuodeksi 2020-21, kun perusopetuksen suurin ikäluokka poistuu ja ikäluokkien pieneneminen näkyy kouluun tulevien oppilaiden määrässä. Muutos on arviolta n. 150 oppilasta. Oppilasmäärän muutokseen voi vaikuttaa mm. asuntomessujen myötä kuntaan odotettava asukasmäärän kasvu.

Leasing-rahoitusta lisätään av- ja ict-laitteiden hankinnoista johtuen. Suurin kustannuksia nostava tekijä on väistötilojen av-välineistön hankinta. Ict-laitteiden (Windows -kannettavat, Chromebookit ja tablet-laitteet) osalta opetuskäytössä olevien laitteiden suhdeluku on lähes 1 laite 2 oppilasta kohden (1:2). Luvuissa on pieniä koulukohtaisia eroja, joita tasataan lähivuosien hankintojen yhteydessä. Tulevien vuosien talousarvioiden yhteydessä on arvioitava, halutaanko laitekantaa lisätä esimerkiksi siten, että n. 75% oppilaista on koulussa oppimiseen käytettävä ict-laite tai halutaanko koulut varustaa 1:1 –laitekannalla. Kustannuksia nostaa tulevaisuudessa se, että aikaisemmin laitteet on hankittu rahoitusleasingillä, jonka jälkeen laitteet on hankittu kunnan omaisuudeksi. Näistä laitteista ei ole useaan vuoteen tullut leasing –kustannuksia. Laitteiden hajoessa ne hankitaan nykyisten leasingohjeistusten mukaan ja ne nostavat leasingrahoituksen määrää kunnassa.

Yläkoulun valmistavan opetuksen ryhmän toiminta vakiinnutetaan ja talousarvioon varataan resurssi kyseiselle opetusryhmälle opettajan ja ohjaajan osalta. Mikkolan kouluun lukuvuodelle 2019-20 lisätylle vaativan erityisen tuen ryhmälle kehitysvammaisten opetukseen varataan tarvittava resurssi. Yläkoulujen erityisen tuen suunnitelmaa viedään eteenpäin lisäämällä yksi erityisen tuen pienryhmä Hyökkälän kouluun.

Vuoden 2019 talousarvioon tehtyjen lisäysten (4 erityisopettajan ja 3 oppilaanohjaajan virkaa) osalta varataan loput palkkarahat. Vuoden 2019 talousarviossa lisättiin vain 5 kuukauden palkka virkojen alkaessa elokuun alusta.

Kieliohjelmaa kehitetään lisäämällä A2 -kielten valikoimaan venäjä. Lisäryhmiä arvioidaan perustettavan 1-2, jolloin kustannusvaikutus on n. 2500 - 5000€ vuodessa mikäli valintoja tulee tarpeeksi.

Oppimisympäristöjä kehitetään edelleen tekemällä muutostöitä vanhoihin koulutiloihin ja kalustamalla niitä sekä käyttöön otettavia väistötiloja siten, että ne tukevat nykyisen opetussuunnitelman mukaisesti erilaisia opetusmenetelmiä ja työskentelyn muotoja

Erityisten opetusjärjestelyiden osalta kehitetään lähiopetusta ja etäopetusta yhdistävää toimintamallia yläkoulun oppilaille. Pilotissa oppilaat saavat 10 tuntia viikossa etäopetusta ja 10 tuntia viikossa lähiopetusta sekä itsenäisesti suoritettavia tehtäviä. Lähiopetus järjestetään Kirkonkylän koulussa. Pilotin kustannusvaikutus on 60 000 € vuodessa, joka lisätään vuoden 2020 talousarvioon.

Pro koulu –toimintamallia pilotoidaan Riihikallion, Mikkolan sekä Pajjalan kouluissa. Lukuvuonna 2020-21 pilottiin lisätään kouluja ja ensimmäisen vaiheen pilottikoulut ohjaavat uusia kouluja.

Positiivinen CV –toimintamallia kehitetään kunnassa #Uttakoulua –hankkeen kautta

#Uttakoulua –hankkeen kautta neljälle koululle ohjataan oppimisen kehittämistä tukeva koulutuskokonaisuus. Teemoina ovat systeminen kehittäminen, vahvuuksiin perustuva oppiminen ja hyvä arki ja monitoimijainen yhteistyö

Kouluissa pilotoidaan oppimista edistävän arvioinnin toteuttamiseen, oppilaan itsearviointitaitojen tukemiseen ja oman oppimisen suunnitteluun soveltuvaa sähköistä ympäristöä.

Oman uskonnon ja oman äidinkielen sekä S2 –opetuksen määrää joudutaan lisäämään. Lukuvuonna 2019-20 aloitettiin islamin uskonnon sekä arabian kielen opetus venäjän ja viron kielen lisäksi. Määrärahaa opetuksen järjestämiseen lisättiin 25 000 €.

TUNNUSLUVUT

Perusopetus	tot2015	tot2016	tot2017	tot2018	TA 2019	TA 2020
Oppilasmäärä, ka	4 987	5 044	5 120	5 169	5 168	5 087
Nettomenot €/oppilas, sis. ip-toiminnan	-8 275	-8 380	-8 433	-8 543	-8 964	-9 504
Nettomenot €/oppilas *	-7 140	-7 287	-7 411	-7 473	-7 925	-8 487
* ilman pääomavuokraa, kotikuntakorvauksia ja iltapäivätoimintaa						
Esiopeetus	tot2015	tot2016	tot2017	tot2018	TA 2019	TA 2020
Koulujen esiopeutuksen oppilaat						
Oppilasmäärä	66	59	58	51	50	40
Nettomenot €/oppilas	-5 559	-6 129	-5 864	-5 979	-5 836	-8 426
Nettomenot €/oppilas ilman kiinteistön pääomavuokraa,	-5 149	-5 624	-5 522	-5 586	-5 429	-7 967
Nettomenot eivät sisällä esiopeutuksen ostoja yksityisiltä päiväkodeilta						
Kunnallisten ja ostopalvelupäiväkotien esiopeutuksen oppilaat	393	406	446	378	400	400

Perusopetus	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019/ TA2020
TOIMINTATUOTOT	1 887 465	1 702 000	1 702 000	1 707 000	0,3
TOIMINTAKULUT	-46 489 780	-48 566 542	-48 671 543	-50 638 624	4,3
TOIMINTAKATE	-44 602 316	-46 864 542	-46 969 543	-48 931 624	4,4

LUKIO

palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Rehtori Seppo Kärpänen

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Lukion painopisteinä ovat yhteisöllisyys, uuden opetussuunnitelman (2021) laatiminen, liikkuva opiskelu ja uusien opetusmenetelmien kehittäminen. Lisäksi kehitämme uusia oppimisympäristöjä ja vahvistamme lukion kansainvälisyyskasvatusta.

Syksyllä 2019 aloitettiin osana yhteisöllisyyden ja opiskelijoiden osallisuuden lisäämistä opiskelijoiden tiimitoiminta. Kaikki opiskelijat kuuluvat johonkin tiimiin. Opiskelijatiimit huolehtivat lähes kaikista opetuksen ulkopuolisista tapahtumista ja tiimien toimintaan yhdistetään myös eri tyyppisiä koulutuksia. Tiimitoiminta on aloitettu kaikissa Tuusulan lukion toimipisteissä.

Opetussuunnitelmatyössä korostuu koulun toimintakulttuurin kehittäminen, koulun ulkopuolisen yhteistyön lisääminen ja opetuksen rakenteiden uudistaminen. Opetussuunnitelmatyötä tukemassa on opetushallituksen tukema hanke "Rohkeat kokeilut ja toimivat käytännöt", joka mahdollistaa uuden opetussuunnitelman ajatusten ja ideoiden soveltamisen ja kokeilujen toteuttamisen. Lisäksi opettajien Lukio-tutor-hankkeen avulla jaetaan hyviä käytäntöjä, kuten yhteisopettajuutta ja tuetaan uusia opetusmenetelmiä

Opiskelijoiden liikkumista tuetaan Liikkuva opiskelu - hankkeen avulla. Jo aiemmin hyväksi havaittuja toimintoja jatketaan ja kehitellään uutta toimintaa opiskelijatiimeissä. Syksyllä aloitettua lukiolaisten hyvinvointivalmennusta jatketaan kevätlukukaudella. Yhdessä kunnan liikuntatoimen kanssa selvitetään mahdollisuutta saada hyvinvointivalmennus pysyväksi toimintamalliksi lukiossa.

Oppimisympäristöjä kehitetään edelleen ja jatketaan Monio-hanketta yhteistyössä Tuusulan opiston, Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston ja kuvataidekoulun kanssa, erityisesti kalustesuunnittelun osalta. Oppimisympäristöjen kehittämisessä huomioidaan uuden opetussuunnitelman tuomat ajatukset ja haasteet. Digitaalisuuden hyödyntämistä opetuksessa ja lukion hallinnossa jatketaan. Kevään 2020 aikana uudistetaan myös lukion verkkosivut.

Kansainvälisyyskasvatukseen ja kielten opiskeluun pyritään saamaan uutta nostetta. Kielten opiskelun suosio on viimeisten 10 vuoden aikana vähentynyt huolestuttavasti. Tämä trendi pyritään kääntämään nostamalla kielten opiskelun profiilia ja tuomaan lisää kansainvälisyyttä koulun arkeen. Tässä työssä lisätään kielten opettajien yhteistyötä ja tuetaan opiskelijoiden kansainvälisyystiimien toimintaa. Lisäksi hyödynnetään Erasmus+ hankkeita sekä tuodaan paremmin esiin Tuusulan lukion Unesco- ja YK-koulu – toimintaa.

TUNNUSLUVUT

Lukio	tot 2015	tot 2016	tot 2017	tot2018	TA 2019	TA 2020
Opiskelijamäärä	561	558	575	608	624	635
Nettomenot €/oppilas	-7 441	-7 698	-7 401	-6 947	-6 950	-7 080
Nettomenot €/oppilas ilman kiinteistön po-vuokraa	-6 469	-6 716	-6 514	-6 129	-6 079	-6 270

Lukio	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019 / TA2020
TOIMINTATUOTOT	153 394	71 000	71 000	71 000	0,0
TOIMINTAKULUT	-4 377 172	-4 407 773	-4 407 773	-4 566 505	3,6
TOIMINTAKATE	-4 223 777	-4 336 773	-4 336 773	-4 495 505	3,7

TUUSULAN OPISTO JA TAITEEN PERUSOPETUS

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Rehtori Timo Rusanen

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Tuusulan kansalaisopiston nimi muuttui Tuusulan Opistoksi 1.7.2019. Vastaavasti Tuusulan kansalaisopiston lasten ja nuorten kuvataidekoulun nimi lyheni Tuusulan kuvataidekouluksi. Uusia nimiä sekä opiston ja kuvataidekoulun toimintaa tehdään tunnetuksi tehostetulla markkinoinnilla ja tapahtumissa. Opetuksen monipuolisuudesta huolehditaan opintoaloittain ja alueellisesti. Tavoitteena on, että jokaiselle tuusulalaiselle olisi tarjolla helposti saavutettava sopiva kurssi. Opetuksen määrää lisätään erityisesti Kellokoskella äskettäin päättäneen kehittämishankkeen annin avulla.

Toimintavuonna jatketaan liikunnan kurssivalikoiman ja opetuksen kehittämistä sekä Tuusulan kunnan liikuntatarjonnan sovittamista yhteen. Hyödynnetään ja edistetään Tuusulan urheilukeskuksen kehittämistä suunnitteleamalla opetustarjontaa liikuntapaikoille. Jatkossa selvitetään mahdollisuutta tiedottaa tietyistä erikoiskursseista seutukunnan kaikkien opistojen kanavilla. Tuusulasta valikoimassa olisivat esim. luontoliikuntakurssit sekä tulevat Bmx-kurssit. Erikoiskursseja voitaisiin myös järjestää yhdessä.

Opetushallituksen rahoittamassa, naapuriopistojen kanssa yhteisessä Digistä mua! -hankkeessa perehdytetään tuusulalaisia tietotekniikan käyttöön osana arkielämää pop up - tyyppisissä tapahtumissa ja asuinalueilla. Mm. Kirjastoauto Kirressä matkaa digineuvoja mukana osalla reiteistä. Toisessa OPH:n rahoittamassa hankkeessa, yhdessä naapuriopistojen kanssa kehitetään opetuksen digitalisaatiota mm. laatimalla kuhunkin opistoon digitalisaatiosuunnitelma sekä digitaalisia alustoja lähiopetuksen tueksi opetuksen yhteisöllisyys säilyttäen.

Monio-toiminnan suunnittelun ja toteutumisen myötä yhteistyö lukion ja paikallisten taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa tiivistyy ja monimuotoistuu entisestään. Opiston opintojaksojen tarjontaa lisätään Tuusulan lukion opiskelijoille.

Kansalaisopistojen uusi koulutustehtävä, maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus, vakiintuu, kysyntää vastaten, osaksi Opiston toimintaa ensimmäisten opetusryhmien kokemusten perusteella. Opisto on ollut aktiivinen selvittäessään yhteistyön mahdollisuuksia naapurikuntien toimijoiden kanssa, tavoitteena ovat alueelliset tasoryhmät luku- ja kirjoitustaidon opetuksessa.

Uudesta taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmasta Kuvataidekoulussa on saatu vuoden ajan käytännön kokemuksia. Kokemusten avulla jatketaan opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämistä. Tuntiopettajan tehtäviä muutetaan kuvataidekoulussa viroiksi opetuksen jatkuvuuden turvaamiseksi. Taiteen perusopetus Tuusulassa koordinoidaan kokonaisuudeksi ja opetus laajenee mm. tanssitaiteessa. Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti kaikki tuusulalaiset kahdeksaluokkalaiset saavat jatkossa tekijyyden kokemuksen maalaamalla Kuvataidekoulun työpajoissa mielenmaisemaansa akryyliväreillä.

TUNNUSLUVUT

Tuusulan opisto (kansalaisopisto)	tot 2014	tot 2015	tot 2016	tot 2017	tot 2018	TA2019	TA2020
Bruttomenot €/asukas	-23	-22	-21	-21	-23	-23	-26
Oppituntien määrä	10 191	9 498	9 662	10 159	10 552	11 050	11 100
Kurssiopiskelijat	6 947	6 589	6 197	6 397	6 561	7 000	7000
	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019 / TA2020		
Tuusulan opisto ja taiteen perusopetus							
TOIMINTATUOTOT	286 758	232 500	232 500	232 500			0,0
TOIMINTAKULUT	-874 990	-918 206	-951 206	-1 024 969			11,6
TOIMINTAKATE	-558 233	-685 706	-718 706	-792 469			15,6

KASVUN JA OPPIMISEN TUKI

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Kasvun ja oppimisen tuen päällikkö Helena Palola

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Kasvun ja oppimisen tuen yksikön palvelujen painopisteenä on kasvua, oppimista ja koko kouluyhteisön hyvinvointia tukeva, ennaltaehkäisevä ja varhaista tukea tarjoava työote.

Keskiössä on hyvinvoinnin lisääminen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittäminen yhteistyössä koulun muun henkilöstön kanssa. Opiskeluhoillon kuraattorien ja psykologien työn painopistettä kohdennetaan enemmän yhteisöllisen työn suuntaan ja heidän osallisuutta koulujen/oppilaitosten yhteisöllisessä opiskeluhoilossa vahvistetaan. Kehitämme koululaisten perheohjaajien työtä ja otamme käyttöön uusia toimintamalleja toteuttaa ennaltaehkäisevää ja vanhemmuutta vahvistavaa työtä.

Oppimisen tuen asiantuntijan työssä painottuu oppimisen tuen vahvistaminen ja uusien toimintamallien käyttöönoton tukeminen kouluyhteisössä. Oppimisen tuen asiantuntija tuo kouluihin erityispedagogista osaamista ja tukee tätä kautta koulun henkilöstöä. Oppimisen tuen asiantuntija seuraa oppilaan tukeen liittyviä indikaattoreita ja osallistuu osaltaan oppimisen tuen järjestämisen suunnitteluun ja toteutukseen.

Vuoden 2020 aikana osa kasvun ja oppimisen tuen yksikön työntekijöistä kouluttautuu ProKouluohjaajiksi. Jatkossa he vastaavat ProKoulu toimintamallin käyttöönoton ohjaamisesta kouluissa.

Vuoden 2020 aikana toteutetaan yhteistyössä naapurikuntien kanssa erityispedagogista ja oppilaan hyvinvointia tukevia koulutuksia, esim. NEPSY- koulutus. Monialaisen yhteistyön ylläpitäminen ja toimivien rakenteiden kehittäminen ja arviointi yhteistyössä Keusoten ja muiden toimijoiden kanssa.

	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019/ TA2020
Kasvun ja oppimisen tuki					
TOIMINTATUOTOT	131 604	20 000	20 000	20 000	0,0
TOIMINTAKULUT	-1 431 423	-1 263 435	-1 263 435	-1 373 263	8,7
TOIMINTAKATE	-1 299 820	-1 243 435	-1 243 435	-1 353 263	8,8

Tilivuosien 2018 ja 2019 luvut eivät ole vertailukelpoisia keskenään organisaatiomuutoksista johtuen.

VARHAISKASVATUS

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Halinen

PALVELUALUEEN TAVOITTEET, PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

- Lasten hyvinvointi ja varhaiskasvatuksen laatu
- Varhaiskasvatuksen kokonaisuuden johtaminen visioiden tulevaa
- Työhyvinvointi varhaiskasvatuksessa, poissaolojen vähentäminen, työn hallittavuus, onnistumisten nostaminen esiin

Opetushallitus määräsi 19.12.2018 uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Perusteet uudistettiin vastaamaan uutta varhaiskasvatustaloutta. Tuusulan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin keväällä 2019 kansallisten perusteiden mukaisesti ja otettiin käyttöön elokuussa 2019. Keskeisimmät uudistukset olivat lapsen edun ensisijaisuus, velvoittavuus kiusaamisen ehkäisemistyöhön ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman prosessin tarkentamiseen. Lisäksi päivityksessä painottuivat perhepäivähoito, vuoroahoito, yhteistyö eri toimijoiden kesken ja tuen järjestäminen. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Karvi, julkaisi syyskuussa raportin varhaiskasvatuksen laadusta arjessa joka pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumisen arviointiin varhaiskasvatuksessa.

Sosiaalisten suhteiden ja kaveritaitojen edistäminen on keskeinen tehtävä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatustaloutta painottaa lasten suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Varhaiskasvatuksessa on päivitetty kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma, joka on liite varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kiusaamisen ehkäiseminen tulisi nähdä koko yhteiskunnan yhteisenä ponnisteluna turvallisen elinympäristön takaamiseksi lapsille. Edellytyksenä pedagogisten ratkaisujen löytymiselle on, että lapsen ympärillä toimiva verkosto sitoutuu ja osallistuu kiusaamiseen puuttumiseen ja ehkäisyyn. Tätä tehtävää edistetään jokaisen yksikön arkityössä ja toiminnassa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutukset painottuvat lapsen hyvinvointi- osaamista vahvistaviin koulutuksiin jo toisena peräkkäisenä vuonna. Vertaissovittelun, Miniverso-menetelmän, käyttöön on koulutettu kaikissa yksiköissä. Tulevana vuonna keskeisiä koulutuksia ovat pedagoginen sensitiivisyys ja positiivinen cv-koulutukset. Lapsen hyvinvointi on keskeinen teema myös kesussa, joka on oppimisen palveluiden yhteinen tulevaisuuden kehittämis- ja arviointisuunnitelma. Kunnan järjestämiin täydennyskoulutuksiin on myös yksityisten palveluiden tuottajien henkilöstön mahdollista osallistua.

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma, Taika Kultsu, valmistui syksyn 2019 aikana. Taika Kultsu vastaa niihin vaatimuksiin, joita Vasu (varhaiskasvatussuunnitelman perusteet) kulttuurikasvatukselle asettaa. Suunnitelma helpottaa ja lisää kulttuurikasvatuksen näkyvyyttä varhaiskasvatuksen arjessa. Tavoitteena on, että Tuusulan päiväkotien työntekijät tiedostavat Tuusulan merkittävyyden kulttuurikuntana, sen ainutlaatuisen ympäristön ja kulttuuriperinnön, josta voidaan ammentaa päivittäin ja mahdollistaa ilmapiiri uuden luomiselle: täällä Tuusulassa syntyy taidetta ja taiteilijoita jatkossakin. Taiteella on myönteisiä vaikutuksia hyvinvoinnin edistäjänä. Taide- ja kulttuurikasvatukseen liittyy positiivinen ilmapiiri, joka luo mahdollisuuksia emotionaaliseen hyvinvointiin monilla tasoilla. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus varhaiskasvatuksen kautta lisää lasten luovuutta ja keskinäistä tasa-arvoa.

Tuusulassa Kasvatus- ja sivistyslautakunta päätti, että 1.8.2019 alkaen varhaiskasvatustaloutta mahdollistavat rajoitukset liittyen lasten varhaiskasvatus-oikeuteen sekä kunnallisessa että yksityisessä päiväkotijärjestelyissä perhepäivähoidossa puretaan.

Syksyllä 2019 kunnallisen varhaiskasvatuksen paikat ja hakijamäärät ovat olleet tasapainossa huolimatta Mattilan varhaiskasvatusyksikön, sekä Paijalan esiopetuspisteen toimintojen lakkaamisesta. Tämä johtuu lapsimäärän, ikäluokkien pienenemisestä ja yksityisten paikkojen käytön kasvusta. Samanaikaisesti varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut 3%.

Palveluverkkouudistukseen kuuluvan Etelärinteen päiväkodin toiminta lakkaa 2020.

Osallistumisaste on keskeinen indikaattori tarkasteltaessa varhaiskasvatuksen saatavuutta ja siihen osallistumisesta. 3-5-vuotiaiden osallistumisaste on Tuusulassa 87%, joka on hyvä verrattuna koko maan tilanteeseen.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluilla on merkittävä rooli. Kaikista 0-6-vuotiaista lapsista yksityisten palveluiden piirissä on n. 20%. Keskeistä on monimuotoisuuden säilyttäminen palvelutarjonnassa ja vaka-yrittäjien toimintaedellytyksien turvaaminen palveluntarjoajana kunnallisten palveluiden rinnalla. Useissa kunnissa on asetettu tavoite kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen välisestä prosentuaalisesta suhteesta.

Kunnan tavoite on muuttaa lasten ja kasvattajien välistä suhdelukua viimeistään uusien kunnallisten yksiköiden valmistuessa Etelä-Tuusulaan 2022. Mahdollista kuitenkin on, että nykyisen hallitusohjelman vaade suhdeluvun muutoksesta voi tulla jo 1.8.2020. Tämä tulee huomioida 2020 riskinä 1.8. alkaen, kun tarkastellaan kunnallisten paikkojen riittävyttä suhteessa palveluiden käyttäjiin. Tuusulalaisia lapsia on yksityisessä varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä myös muissa kunnissa. Etenkin Mattilan alueelta lapsia on paljon Keravan puolella omien palveluiden puuttuessa Mattilan toiminnan lakattua. Riski on myös hallitusohjelmassa oleva mahdollinen 5-vuotiaiden maksuttomuus tai kaksivuotinen esiopetus. Kumpikin toimenpide pienentää maksutuottoja kunnallisissa palveluissa sekä kohdistaa lisätuen maksatuksen painetta yksityisille tasapainon säilyttämiseksi.

Varhaiskasvatuksen digitiimin tehtävä on auttaa viemään vakan digitaalisuutta eteenpäin tulevaisuutta ennakoiden ja henkilöstön taitojen kartuttamiseksi. Henkilöstölle on käynnistynyt vuoden mittainen koulutus, jonka tavoitteena on lisätä osaamista yksiköissä. Digitaalisuuden hyödyntäminen on huomioitava palveluverkon uusien oppimisympäristöjen suunnittelussa.

Digitaalisuus on osa varhaiskasvatuksen arkea. Käytössä oleva asiakastietojärjestelmä on osaltaan lisännyt sekä osaamista, mutta myös painetta digitaalisten välineiden käytön oppimiseen. Yksiköissä käytettävien välineiden (esim. tablettien) määrää on saatu lisättyä ja Digimatka-hankkeen myötä on harjoiteltu ja toteutettu pedagogisen dokumentoinnin tekoa digitaalisesti yhteistyössä huoltajien kanssa.

TUNNUSLUVUT

Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2015	TP 2016	TP2017	TP 2018	TA 2019	TA 2020
lapsimäärä 31.12.						
Kunnallinen päiväkotihoido	1337	1340	1311	1264	1270	1200
Kunnallinen perhepäivähoito	137	119	113	100	95	95
Kunnallinen päivähoito yhteensä	1474	1459	1424	1364	1365	1295
Perhekeskustoiminta / Avoin varhaiskasvatus yhteensä (**Lasten kerhot / kerhopaikat)	80	68	60	84	90	90
Ostopalvelupäiväkotihoido	88	57	56	59	56	74
Yksityinen päiväkotihoido	412	440	437	474	390	420
joista esiopetuksessa ja täydentävä ph	96	101	76	78	70	90
Yksityinen perhepäivähoito	90	80	44	52	50	50
Yksityinen päivähoito yhteensä	502	482	481	526	445	480
Varhaiskasvatuksen piirissä lapsia yhteensä	2144	2066	2021	2033	1956	1929

Lakisääteinen kotihoidon tuki	636	660	590	510	600	550
Kotihoidon tuki yhteensä	636	660	590	510	600	550
Kaikki hoitomuodot yhteensä	2780	2726	2611	2543	2556	2479
Alle 2 - kuntalaisä ja sen sisaruslisä	243	200	173	211	200	200

(saavat lisäksi lakisääteistä kotihoidontukea)

** Lapset ovat oikeutettuja saamaan myös kotihoidontukea

2013 alk. kaikki hoitomuodot yht. laskettu mukaan lasten kerhot ja 2016 alk. pelkässä esiopetuksessa olevat lapset

Määrärahat ja tuloarviot, toimintakate

Selite	Budjettiyhteenvedo/ VARHAISKASVATUS							
	TP 2018	TA 2019	MTA2019	TA 2020	TS2021	TS2022	TS2023	TS2024
TOIMINTATUOTOT YHT.	2 706 412	2 836 500	2 836 500	2 636 500	2 663	2 689	2 716	2 730
TOIMINTAKULUT YHT.	-26 914 557	-27 406 808	-27 406 808	-27 008 256	-27 481	-28 006	-28 415	-28 830
TOIMINTAKATE	-24 208 145	-24 570 308	-24 570 308	-24 371 756	-24 818	-25 316	-25 698	-26 099
Henkilöstömäärä yhteensä	385,0	385,0	385,0	385,0				
Toimintakatteen muutos %		1,5 %	1,5 %	-0,8 %	1,8 %	2,0 %	1,5 %	1,6 %
Toimintakatteen muutos euroina		-362 163	-362 163	198 552	-446	-498	-382	-401

PALVELUYKSIKÖT

KUNNALLINEN VARHAISKASVATUS

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Halinen

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Varhaiskasvatuslain 540/2018 tuomat muutokset

Varhaiskasvatuksen teemana hyvinvointi

Kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöönotto

Oppimisympäristöjen kehittäminen

Varhaiskasvatuspalveluiden henkilöstökartoitus, liittyen vuonna 2030 voimaan astuvan henkilöstön rakenteen muutokseen, 1.9.2018 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain mukaisesti, tehdään yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa. Henkilöstön pätevyysvaatimusten muuttuessa 2/3 henkilöstöllä tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin pätevyys. Henkilöstökartoituksessa huomioidaan Tuusulan mahdollisuudet työnantajana tukea ja kannustaa nykyistä henkilöstöään jatkokoulutukseen. Keskeistä kartoituksessa on myös palveluverkkouudistus ja henkilöstön eläköitymisen ennustaminen suhteessa palveluita käyttävien lasten määrään ja väestöennusteeseen. Vuoden 2019 aikana rekrytoitiin vapautuviin lastenhoitajan tehtäviin neljä lastentarhanopettajaa. Vuoden 2020 rekrytointiprosessissa huomioidaan henkilöstöpalveluiden kanssa tehty kartoitus varhaiskasvatuksen henkilöstön kokonaisuudesta. Lastentarhanopettajien lisääminen on ennakkointia varhaiskasvatuslaissa säädetyn henkilöstörakenteen muutoksen mukaisesti.

Työhyvinvointi on merkittävässä roolissa ja koulutamme esimiehiä hyvinvointijohtamisessa. Kauden 2019-2020 esimiesseminaarissa halutaan tuoda työhyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja toimenpiteitä lisää johtamisen tasolle. Syksyn 2019 työhyvinvointikyselyn vastausten mukaisia toimenpiteitä toteutetaan yksiköissä sekä johtamisessa.

Palveluverkkouudistukseen liittyy oleellisesti johtamisen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Käynnissä on kolme erilaista johtamiskokeilua, joiden perusteella kehitetään johtamismallia varhaiskasvatuksen tulevaisuutta varten. Keskiössä on pedagogisen johtamisen vahvistaminen ja henkilöstön osaamisen kehittäminen ja näiden toimenpiteiden myötä varhaiskasvatuksen laatua nostamalla lasten hyvinvointiin vaikuttaminen.

Vuoden 2019 alusta alkaen kunnilla on velvollisuus siirtää varhaiskasvatuksen tiedot kansalliseen tietovarantoon (Varda). Tietojen käsittelijät ohjeistetaan tiedon oikeellisuuden varmistamiseksi. Tietojen siirtäminen toteutuu asiakastietojärjestelmän kautta.

Vuonna 2019 aloitettu teema lapsen hyvinvointi jatkuu varhaiskasvatuksessa myös 2020. Hyvinvoinnin näkökulmaa laajentaa osaltaan varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen suunnitelma, Taika Kultsu. Taika Kultsun avulla halutaan lisätä osaamista taiteen ja kulttuurin merkityksellisyydestä lasten hyvinvoinnin lähteenä. Varhaiskasvatusyksiköt suunnittelevat toimintaansa hyvinvoiva lapsi -teeman näkökulmasta. Painopistettä vahvistetaan myös henkilöstölle suunnattujen koulutusten kautta. Työhyvinvointi on merkittävässä roolissa ja koulutamme esimiehiä hyvinvointijohtamisessa.

Varhaiskasvatuksen avointa perhetupatoimintaa kehitetään osana Tuusulan perhekeskustoimintamallia. Avouudessa toiminnassa jatkuu ulkoisten palvelutarjoajien kerhot huoltajille ja lapsille. Vuonna 2019 toteutui mm. sirkuskerho taaperoikäisille ja heidän huoltajilleen. Yhteistyötä liikunnan osalta on perhetuvissa ja lasten kerhoissa KJT-hockeyn kanssa. Avoimen perhekerhon toimintaa ja vauvalan toimintaa kehitetään yhteistyössä neuvolapalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen kerhojen maksuttomuus on voimassa toista vuotta. Kerholasten määrä on pysynyt vakiona ja kaikki kerhopaikat ovat täynnä. Tarvittaessa kerhojen määrää lisätään, jotta kaikki hakijat saavat kerhopaikat.

Tuusulan kirjastopalvelu aloittaa yhteistyön perhetupien kanssa; Sanataidetta alle kouluikäisille –hanke. Tämän hankkeen tiimoilta kehitetään Tuusulan kirjastojen palveluja lapsiperheille sekä tiivistetään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Varhaiskasvatuspalveluissa on otettu käyttöön Lukulumo seuraavien kolmen vuoden ajaksi. Lukulumo on monikielinen kuvakirjapalvelu -sovellus varhaiskasvatukseen. Kirjallisuuskasvatus on osa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tukea kehitetään hankerahoituksen avulla. Syksyllä 2019 rahoituksen tuella on aloittanut kaksi taidepedagogia, jotka tukevat lasten kasvua ja oppimista taidepedagogisin keinoin. Taidepedagogien tehtävät lisäävät lapsiryhmissä pedagogista osaamista ryhmäkohtaisten avustajien sijaan. Varhaiskasvatuksessa toimii osin hankerahoituksella palkattu perheohjaaja, jonka tehtävänä on tukea lapsiperheiden arkea ja toimia matalan kynnyksen palveluna huoltajille esimerkiksi kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Päiväkoti kohtaamispaikkana mahdollistaa lasten huoltajien tapaamisen kahdesti päivässä. Kaudella 2019 -2020 varhaiskasvatuksen perheohjaajaa pilotoidaan Pellavan päiväkodissa. Toiminnalla tuetaan perheiden kokonaishyvinvointia ja kehitetään ja vakiinnutetaan uutta yhteistyömuotoa. Tehtäviä esitetään vakinaistettaviksi 2020 talousarvioon.

Oppimisympäristöjen suunnittelua jatketaan uusien päiväkotihankkeiden osalta. Käytössä olevissa yksiköissä oppimisympäristöjä kehitetään esimerkiksi kalustamalla tiloja uudestaan. Ympäristöjen kehittämistä ja suunnittelua tukee lloisen oppimisen Tuusula, johon on koottu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen oppimisympäristöjen rakentamisen ja suunnittelun suuntaviivat.

Palveluverkkosuunnitelman myötä halutaan kehittää varhaiskasvatusyksiköiden johtamista. Johtajuuskokeiluja toteutetaan samalla toimintakulttuuria kehittäen ja arvioiden. Tavoitteena on muodostaa malli, joka vahvistaa pedagogista johtamista, lisää työntekijöiden osaamista ja vaikuttaa varhaiskasvatuksen arjessa laadukkaana palveluna ja lasten hyvinvointia vahvistaen.

Kunnallinen varhaiskasvatus	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019 / TA2020
TOIMINTATUOTOT		2 835 000	2 835 000	2 635 000	-7,1
TOIMINTAKULUT		-20 650 760	-20 650 760	-19 702 024	-4,6
TOIMINTAKATE		-17 815 760	-17 815 760	-17 067 024	-4,2

ESIOPETUS

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Halinen

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Perusopetuslain (26 a §) mukaan lasten on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunta vastaa esiopetuksesta ja osoittaa esiopetuspaikan jokaiselle lapselle. Esiopetusta voivat järjestää myös siihen luvan saaneet yksityiset organisaatiot. Esiopetus toteutetaan Opetushallituksen hyväksymän normin, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja sen mukaan laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Tuusulan esiopetussuunnitelma määrittelee, tukee ja ohjaa esiopetuksen järjestämistä kaikissa kunnan esiopetusta antavissa toimintayksiköissä. Suunnitelmassa otetaan huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan. Esiopetusyksiköt laativat lukuvuoden alussa työ-, arviointi- ja kehittämissuunnitelman siitä, miten esiopetus toimintayksikössä järjestetään. Keväällä toimintaa arvioidaan myös asiaksaskyselyn avulla.

Esiopetus perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää myös lapsen kielellistä kehitystä sekä valmiuksia uusien asioiden oppimiseen. Toiminnassa otetaan huomioon lapsen tarve oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Tavoitteena on, että esiopetuksessa lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja hänen oppimaan oppimisen taitonsa kehittyvät. Lapsi omaksuu perustietoja, -taitoja ja -valmiuksia oppimisen eri alueilta ikänsä ja edellytystensä mukaisesti. Lapsi on itse aktiivinen toimija ja osallistuja; tätä vahvistetaan kaikissa esiopetuksen toiminnoissa.

Toimintakaudella 2019-20 pääteemana sekä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa että perusopetuksessa on hyvinvoiva lapsi. Tulevalla toimintakaudella otetaan myös käyttöön Tuusulan varhaiskasvatuksen kulttuurisuunnitelma Kultsu jota toteutetaan myös esiopetuksessa.

Esiopetus	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019 / TA2020
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT		-956 048	-956 048	-1 446 232	51,3
TOIMINTAKATE		-956 048	-956 048	-1 446 232	51,3

YKSITYINEN VARHAISKASVATUS

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuksen asiantuntija Vesa Joronen

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Alle kouluikäisten lasten vanhemmilla on mahdollisuus valita lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi yksityisen hoidon tuki, jolloin lapsen varhaiskasvatuspaikkana on kunnan hyväksymä yksityisen varhaiskasvatuksen tuottaja. Tuottajana voi toimia: yksityinen päiväkotitoiminta, ryhmäperhepäivähoitokoti tai leikki-koulu, yksityinen perhepäivähoitaja tai perheeseen työsuhteessa oleva hoitaja.

Varhaiskasvatuspalveluja tuottavan yrittäjän on noudatettava varhaiskasvatusta ohjaavia lakeja ja asetuksia. Varhaiskasvatustalain (540/2018) on varhaiskasvatuksen toimintaa keskeisimmin ohjaava säännös. Lisäksi toimintaa ohjaavat erilaiset velvoittavat määräykset, kuten valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018), varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014). Kaikessa varhaiskasvatuksessa noudatetaan laissa, sopimuksissa ja näissä perusteissa varhaiskasvatukselle asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Nämä tavoitteet ja toimintaperiaatteet koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia ovat yksityisen palveluntuottajan järjestämän ja tuottaman varhaiskasvatuksen osalta aluehallintovirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä varhaiskasvatustalain 50 §:ssä tarkoitettu kunnan toimielin tai sen määräämä viranhaltija. Ennakoivalla valvonnalla pyritään varhaiskasvatuksen laadun yhtenäisyyteen ja varmistamiseen. Kunta huolehtii siitä, että palveluntuottajat saavat tarvittavat tiedot ajankohtaisista valtakunnallisista muutoksista. Palveluntuottaja toimii kunnan antamien ohjeistusten mukaisesti. Kunta järjestää yksityisille palveluntuottajille yhteisiä tapaamisia minimissään kaksi kertaa vuodessa. Ne ovat toimintaa ohjaavia ja neuvovia tapaamisia, joissa käsitellään esimerkiksi pedagogiseen laatuun liittyviä asioita.

Tuusulan yksityisten päiväkotien määrä kasvaa yhdellä 1.8.2020, kun asuntomessualueella rakennettava Norlandia päiväkotitoiminta aloittaa toimintansa.

	TP 2018	Alkuperäinen TA 2019	Muutettu TA 2019	TA 2020	Muutos % TA2019 / TA2020
Yksityinen varhaiskasvatus					
TOIMINTATUOTOT		1 500	1 500	1 500	0,0
TOIMINTAKULUT		-5 800 000	-5 800 000	-5 860 000	1,0
TOIMINTAKATE		-5 798 500	-5 798 500	-5 858 500	1,0